

बाकीबाबांचे मराठी काव्यनिर्मणे प्रक्रियेची थळकाळ प्रभाव चिकित्सा

बंदकुमा? मुकुंद कामत

अळंकारशास्त्र, रसशास्त्र, ध्वनीशास्त्र, शैलीशास्त्र, सौंदर्यशास्त्र हांची परिमाणां वापरून मराठी कवितेचो खूब अभ्यास जाला. अभ्यास करतल्यांनी कवीन केन्नाच येवजूंक नाशिल्ले अर्थ/ अनर्थूय काडिल्ले आसात. कविता म्हळ्यार एक 'ऑर्गेनिक होल', पुराय एकजीव सेंद्रीय रचणूक अशें आमी मानतात. कवीक कविता 'येता' म्हळ्यार नेमकें कितें जाता? 'कविता येवप/ जावप' ही कवीची सहजप्रवृत्ती - एक इंस्टिंक्ट, एक इंपल्स? आमी आई-स्टाइनच्या सापेक्षतावादांतल्यान या विशया कडेन पळोवया.

सापेक्षतावाद आनी काव्यनिर्मणी

विश्वांत खंयच थीर बिंदू ना. कांय एक थीर ना. सगळेंच खंय ना खंय धांवता, घुंवता. ह्या विश्वांतले दर एके घडणुकेक एक विशिश्ट कालरेशा (वर्ल्ड लायन) आसता. हें सगळें हांव जंय बसून बरयतां, थंय हे घडणुकेची एक निश्चित कालरेशा तयार जाता. कवी एकाद्र्या थळार, एकाद्र्या वेळार कविता बरोवन सोंपयता. त्या वेळार, त्या थळार ते कवितेची कालरेशा तयार जाल्ली आसता. ह्या लेखांतल्यान 'कवितेची/काव्याची सापेक्षतावादी कालरेशा' (वर्ल्ड लायन ऑफ पोएम/पोएट्री) हो सिद्धांत हांव मुखार दवरतां. कांय कविता आमचे मुखार कांय प्रस्न उब्यो करतात. केन्ना बरयिल्ली कविता काय ही? खंय बरयिल्ली? थंयच कित्याक? त्याच दिसा, त्याच हंगामांत, रूतूंत, त्याच वेळार कित्याक काय? थळा-काळाचे फास्केत बंदिस्त कविता पळोवन कवीचे काव्यनिर्मणेचे प्रक्रियेचेर कितेंय उजवाड घालूंक जाता काय? साहित्य ही एक कलात्मक निर्मणी. विश्वांत संघटन आनी विघटनाची प्रक्रिया चालूच आसता. साहित्य संघटन करता. ती एक सर्जनशील प्रक्रिया. पूण साहित्यीक, कवी हे प्रोग्रॅमेबल रोबॉट्स न्हय. कवी कविता बरोवपी यंत्र न्हय.

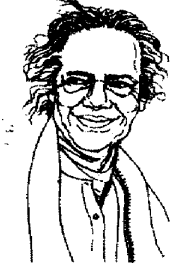
कवींनी पांगुरिल्लो गूढवाद

आपल्याक कविता येता, 'येवप', 'जावप' म्हळ्यार कसली तरी वेगळीच सिद्धी प्राप्त जावप, अशें जायत्या कवींक दिसता. मागीर ते गूढवाद, अतींद्रियवादाच्या मोगांत पडटात. जिणेच्या चार ते धा ह्या वयोगटांत सगळींच भुरगीं काव्यमय, गीतमय, संगीतमय जाल्लीं आसतात. पूण सगळ्यांकच कविता जमनात. बाकीबाबांनी आपल्या व्यक्तिमत्वा भोंवतणी एक गूढ वलय निर्माण केलें. तांच्यो ७८२ मराठी कविता वाचले उपरांत वलय, गूढ बी कांय मेळना. दिसता तो एक हाडां-मांसाचो मनीस. संवसारांत पडून सगळे उतळताप भोगपी, शिणपी, खंती जावपी, हुसको करपी. बाकीबाबांक कविता 'आयल्यो' म्हळ्यार कितें जालें? तांच्या व्यक्तिमत्वाक अभिव्यक्तीचें एक माध्यम मेळ्ळें. फुगिल्ल्या उदकाक वाट मेळून पाट जालो. तांची सगळीच कविता आश्रमीक. कशी तें पळोवया.

आश्रमीक कविता

वैदीक परंपरेंतले चार आश्रम म्हळ्यार - ब्रह्मचर्याश्रम, गृहस्थाश्रम, वानप्रस्थाश्रम आनी संन्यासाश्रम. पयले तीन सोंपे. चवथो चड कठीण. प्रत्येक आश्रमावस्थेंत पुरुषार्थ्यान पंचवीस वर्सां काडचीं असो संकेत आसा. आतां पूर्णवेळ कवी नाशिल्ल्या बाकीबाबांन आश्रमधर्माचें आचरण कशें केलें? ताचो परिणाम तांचे काव्य निर्मणेचेर कितलो जालो? जावंक नाशिल्लो जाल्यार खंत, खेद, निर्शेणी तांचे मराठी कवितेंत कित्याक दिसची?

ब्रह्मचर्यावस्थेंत जिणेच्या सोळाव्या वर्सा बाकीबाबांन पयली मराठी कविता बरयली. तांचो

पावसांतल्या ओटांत
पानावैले धेंबे
तशीं म्हज्जीं दुखां
सुखान झिंगझिंगात

ब्रह्मचर्याश्रम १९३० वर्सा सोंपलो. ते मेरेन तांकां अट्टावन कविता आयिल्ल्यो.

१९३१ वर्सा सावन बाकीबाबांचो खरो गृहस्थाश्रमी अवतार आनी प्रवास सुरू जाल्लो दिसता. ह्या आश्रमधर्माचें पुराय पडबिंब १९६० वर्सा मेरेन पळोवंक मेळटा. पिरायेचीं पन्नास वर्सां हुंपून बाकीबाब १९६१ वर्सा वानप्रस्थाश्रमांत पावल दवरतात. गृहस्थाश्रमी बाकीबाबांची तीस वर्सांची काव्यनिर्मणी म्हळ्यार ३०४ मराठी कविता.

१९६१ उपरांत बाकीबाबांची वानप्रस्थाश्रमधर्मी कविता वेगळ्याच मोडणार पावता. सुमार वीस वर्सां बाकीबाब हो धर्म पाळटात हें तांच्यो १९६१ ते ८० ह्या काळांतल्यो ३७५ कविता पळेल्यार समजता.

मागीर दिसतात ते एक वेगळेच बाकीबाब — *‘विरक्तस्य तृणम् धार्या, निस्पृहस्य तृणम् जगत्’* म्हणपी. तांकां संन्यास घेनासतना संन्याशाधर्म पाळपाचो आशिल्लो अशें १९८१ ते ८४ ह्या काळांतल्यो ५४ कविता सांगतात.

ब्रह्मचर्याश्रमांत आयिल्ल्यो ५८ आनी संन्यस्त, विरक्त, विरागी अवस्थेंतल्यो ५४ हातूंतलें संख्यासातत्य म्हाका म्हत्वाचें दिसता. १९ व्या वर्सा धारवाडा बरयिल्ले कवितेंत तरणाटे बाकीबाब *‘रूक्ष जगी या कशास जीवित देवा दिधलें वाया?’* असो नैराश्यपूर्ण सूर लायतात. ७३ व्या वर्सा जाणटोले बाकीबाब *‘कथीं कथीं मनास ये उदास एकटेपणा, चराचरीही जाणवे जुनाट तोच तोपणा’* असो सूर लायतात. कविता जिणेचो हिशेब मांडपी चोपडी नासली तरी कवीचे जिणेचें पडबिंब काव्यनिर्मणेचेर पडिल्लें आसताच आसता. बाकीबाब जो विरागी सूर लायतात तातूंत तांणी आपले संन्यासाश्रमधर्मी अवस्थेचें बरें वर्णन केलां — *‘विज्ञान दीप सारे, मी चाललो निजाया, आता अशाश्वताची उरली मुळीं न माया.’*

ह्या अशाश्वतांतलें निर्मिती हें एक शाश्वत सत्य. ह्या सत्याचो साक्षात्कार बाकीबाबांक कसो, केन्ना केन्ना, खंय खंय जालो?

थळमुद्रा, काळमुद्रा, नाममुद्रा

बाकीबाब कविता बरयले उपरांत थंय त्या दिसाची तारीक आनी जंय ती बरयल्ली तें थळ घालून दवरताले. हांवें ७८२ मराठी कविता हे नदरेन तपासल्यो. तांतल्या १५ कवितांचेर कसलीच काळमुद्रा ना. त्यो केन्ना बरयल्ल्यो आसतल्यो तांचो फकत अदमास काडपाचो. ही संपादकीय चुकूय आसूं येता. तारीक म्हळ्यार कवितेची विश्वरेखा थारावपाक उपेगी आशिल्लो घटक. ताचेय परस म्हत्वाची थळमुद्रा. कविता ‘अ’ सुवातेचेर येवन ती अंतीम स्वरुपांत पुराय जावपाक ‘ब’ सुवात वेंचिल्ली आसूं येता. ती ‘अ’ सुवातेचेरूच पुराय जावपाची / करपाची गरज नासता. पूण कवी जेन्ना कवितेचेर थळमुद्रा घालता तेन्ना ती थंयच ‘येवन’ पुराय जाली अशें आमी मानपाचें. हाका आडवाद कवीन स्वतः स्पश्टिकरण दिलें जाल्यारूच. बाकीबाबांच्या ७८२ मराठी कवितांतल्या २११ कवितांचेर थळमुद्राच ना. अशें कित्याक जालें/जावचें ताचें स्पश्टिकरण मेळना. ह्या कवितांचो बारीकसाणेन नियाळ करचो पडटलो. ह्यो ‘नॉट सो सिरीयस’ जावं ‘आत्म-प्रक्षिप्त’ कविता आसूं येतात. हांची विश्वरेशा थारावप फठीण.

पूण हाता कडेन काळमुद्रा, थळमुद्रा आशिल्ल्यो बाकीबाबांच्यो ज्यो ५५६ मराठी कविता मेळटात तांचे वेल्यान काव्यनिर्मणेचो प्रवास नियाळूंक मजत जाता. पयलीं काळमुद्रेचो विचार करुया. हो विचार करता आसतना मुखार काय सादे प्रस्न आसले — बाकीबाबांच्या कवितांचो प्रवास कसो जालो? तांकां केन्ना आडखळ आयली? ती आडखळ भौतीक आसली कांय निर्मणेची, सर्जनशक्तीची? तांचे निर्मणेंत कितलें सातत्य, संतुलन दिसता? बऱ्या फलंदाजाकूय जसो ‘बॅड पॅच’ येता तशें तांचें जाल्लें? तांचे कवितेचो सुवर्णकाळ म्हणून आशिल्लो? आसल्यार केन्नाचो? बाकीबाब ‘अल्पप्रसव’ आनी ‘भोवप्रसव’ केन्ना आशिल्ले?

कोणाकूय दिसत, हें सादें, सोंपें संख्याशास्त्रीय गणीत. खंयच्या वर्सा बाकीबाबांन कितल्यो मराठी कविता बरयल्यो तांची वळेरी तयार केली जाल्यार तातूंत ‘पॅटर्न्स’ कशे सोदपाचे? आमी फकत प्रकाशीत कविताच मेजतात. प्रत्यक्षांत धा कविता बरोवन, पिंजून उडोवन, बाकीबाबांन एकूच छापूंक दिल्ली आसल्यार?

काव्यनिर्मणेचे पॅटर्न्स: टॅपोरल/कालीक

बाकीबाबांन १९६१ वर्सा सगळ्यांत चड मराठी कविता बरयल्यो. योगायोगान गोंय सुटकेचें तें वर्स. तांचो वानप्रस्थाश्रमयु सुरू जाल्लो. पूण ह्याच बाकीबाबांन १९५५त एकूय मराठी कविता कित्याक बरोवंना हाचेर कसो उजवाड पडटलो? बाकीबाबां सारक्या सिद्धहस्त, शब्दप्रभू कवीन, वर्सांक पांचां परसूय उण्यो कविता बरोवप म्हळ्यार एक ‘बॅड पॅच’ म्हणूंक जाता? अशे ‘बॅड पॅचेस’ बाकीबाबांच्या काव्यप्रवासांत १९२७, ३८, ३९, ५३ आनी ८२ वर्सां दिसतात. कांय फावट एका फाटल्यान एक बरींच वर्सां तांची प्रतिभाशक्तच तांकां सोडून गेल्ले भशेन दिसता. देखीक, १९३१-३३ ह्या तीन वर्सांत फकत २० कविता, १९३७ ते १९३९ ह्या तीन वर्सांत १५ कविता, १९४३-४५ ह्या तीन वर्सांतूय २३ कविता, ५१ ते ५८ हीं वर्सां बाकीबाबांक बरीं वचूंक नात. हो काळूय राजकीय धामधुमीचो आशिल्लो. ह्या आठ वर्सांत बाकीबाबांन फकत ३५ कविता दिल्यो. १९६५ वर्सा कितें जालें, कोणाक खबर! फकत तीन मराठी कविता? हो विलिनीकरणवादाचो प्रभाव म्हळ्यार ‘जनमत कौल’ जाल्ल्या फाटल्या, फुडल्या वर्सां ६६ ते ६८ ह्या तीन वर्सांत बाकीबाबांन ७६ कविता दिल्यो. १९७८ आनी १९८० हीं वर्सांय तांकां बरीं वचूंक नात.

साडेसत्तावन वर्सांच्या मराठी काव्य बरोवपाच्या प्रवासांत बाकीबाबांन वर्सांक सरासरी १४ कविता दिल्यात. १९२९, ४१, ६०, ६१, ६६, ६७, ६८, ६९, ७१, ७६, ७९, ८१, ८३ हीं तांचीं बरीं वर्सां.

आपणाल्या कवितां बददल, काव्यनिर्मणे बददल बाकीबाबांनी बरेंच बरयलां. तातूंतल्यान कांय बऱ्यो वायट दंतकथाय निर्माण जाल्यात. ‘तेथे कर माझे जुळती’ कविता तांकां कशी आयली हें जे पददतीन तांणी बरयलां तें वाचपाक विचित्र दिसता. ‘जपानी रमलाची रात्र’ हे कवितेच्यो दंतकथाय महाराष्ट्रांत आयकूंक मेळटात. बऱ्यो आनी वायट.

बाकीबाबांच्या मराठी कवितांचो, सगळ्यांत बरो नासलो तरी निर्मणेच्या पांवड्या वेलो सगळ्यांत सातत्यपूर्ण, कॅन्सिस्टंट काळखंड खंयचो, हाची जाप १९६० ते १९७७. तांचे पुराय मराठी काव्यनिर्मितींत ह्या काळखंडाचो वांटो ५० टक्के.

हो गोंयचे सुटकेचो काळखंड, लोकशायेचो काळखंड, व्यक्तीस्वातंत्र्य, विचारस्वातंत्र्याचो काळखंड. १९६१ ते ७० मेरेन ते गोंय आकाशवाणीचेर आशिल्ले. १९७० उपरांत तांकां पुराय मेकळीक मेळ्ळी. 'या राजपाशांतून मुक्त होतां' ही ३१ जानेवारी १९६८ ची कविता तांकां फुडें कितें करपाचें आशिल्लें तांचो एक जाहीरनामोच कशी. वैराग्य येतालें ताची सुलूस लागता तांच्या 'मी विझल्यावर' हे कवितेंत. पूण तांणी बरयलां तशें 'विस्मरणाचे थंड काजळी थडगे' आमी गोंयांत जावंक दिवंक ना. सूर्य चंद्र आसासर

जिणे पलतडचें किरण
ताकाच म्हण्टात मरण

बाकीबाबांची कविता उरतली हाची आमकां आस्त आसा.

थळमुद्रेचे पॅटर्न्स : स्पर्शियल / अवकाशीय

बाकीबाबांच्या कवितांनी ३९ स्थळनांवां येतात. दर एका थळाचेर तांकां कितल्यो मराठी कविता आयल्यो तांची वळेरी परिशिश्ट २२ दिल्या. ज्या ज्या सुवातांचेर साडेसत्तावन वर्सां बाकीबाबान कविता बरयल्यो तांची फोडणिशी केल्यार तांणी ५७२ कवितांचेर थळांचो नामो घाल्लो मेळटा. हातूंतल्यो ३८९ कविता तांणी गोंयांत, १३६ महाराष्ट्रांत, २३ कर्नाटकांत, १३ दिल्लीच्या वास्तव्यांत, एक गुजराथेंत, ६ विदेशांत (अमेरिका) तर ३ प्रवासांत बरयिल्ल्यो मळटात. उत्तर गोंयांतल्या सुवातांचेर तांणी वट्ट २२० तर दक्षीण गोंयांतल्या सुवातांचेर १६९ कविता बरयल्यो.

पणजेक तांणी मराठी कवितेच्या इतिहासांत अज्रवर करून दवरल्या. ह्या सुंदर शारांत तांकां १३५ कविता आयल्यो. पणजे फाटल्यान तांचो पुर्वजांचो गांव बोरी. थंय तांकां ११२ कविता आयल्यो. मजा म्हळ्यार, सांतीनेझ, करंजाळें, दोनापावला, हणजुणे, चांदर, नागेशीं हांगांय तांकां एकेक कविता आयल्या.

गोंया भायर महाराष्ट्रांत तांची प्रतिभा चड परजळ्ळी ती पुण्यांत. थंय तांकां ७२ मराठी कविता आयल्यो. ताचे फाटल्यान मुंबय ५० कविता. मजा म्हळ्यार, एकली एकोडीच अपुरबायेची कविता महाराष्ट्रांत जंय तांकां आयली त्या थळांत तांणी मिरज, आंबोली

घाट, महाबळेश्वर, वर्धा, खेड, मालाड, सायन, औदुंबर हांचो अंतर्भाव केला.

कर्नाटकांत, धारवाडा शिकतना तांणी १९ कविता बरयल्यो. रेल्वे प्रवासांत कॅन्सलरॉक देंविल्ले कडेनय तांची एक कविता आसा. पूण बेळगांवांत मात तांकां फकत तिनूच कविता आयल्यो.

विदेशांतल्यो तांच्यो सवूय कविता अमेरिकेंतल्यो. दिल्लीच्या वास्तव्यांत तांणी १४ कविता बरयल्यो. दिल्लीचो मॉन्सून साकार करपी 'थंड वारे' ही तांची सुंदर कविता देखदिणी म्हणपाची. दिल्लीचो पावस पळयिल्ल्याकूच ती कळपाची.

वेरूळ-अजंठा, बोरी-पणजी आनी गोंय-पुणें प्रवासांत तांणी कविता बरयल्यो. तिनूच कविता. पूण त्यो 'प्रवासांतल्यो' म्हणून तांणी मुजरत उल्लेख केला.

मूडस ऑफ सीझन्स, मूडस ऑफ पोएट:

काव्यप्रतिभा, काव्यनिर्मणी आनी सैमचक्र हांचो कितेंय संबंद आसता काय? हाचे खातीर बाकीबाबांनी काव्यनिर्मिती खंयच्या म्हयन्यांत केली ताची वळेरी तयार केली (परिशिश्ट ३ पळेयात). तिचे वेल्यान अशें दिसता की रतुमाना प्रमाण बाकीबाबान सगळ्यांत चड कविता वर्षा-रतूंत (जुलै, ऑगस्ट) बरयल्यात. ताचे फाटल्यान तांकां हेमंत रतूंत स्फूर्त येताली. हे म्हयने सप्टेंबर-ऑक्टोबर.

बाकीबाबांची काव्यप्रतिभा शिंयांत कुडकुडटाली काय दिसता. शरद आनी शिशिर तांकां काव्यनिर्मणेक अजिबात आवडनाशिल्ले. हो काळखंड नोव्हेंबर ते फेब्रुवारी मेरेनचो. हे थंडेचे दीस. थंडी सोंपतां सोंपतां बाकीबाब फुलताले, कविताय फुलताली. वसंत रतू भशेनूच मार्च ते जून ह्या म्हयन्यांनी बाकीबाबान २२८ कविता बरयल्यात.

बाकीबाब हो मॉन्सूनचो कवी हें स्पश्ट दिसता. वट्ट १९१ कविता तांकां भायर उटंगारांचो पावस कोंसळटना आयल्यात. भायर पावस तसो 'भितरूय' पावस! जुलै-ऑगस्ट म्हयन्यांनी सगळें ठप्प जाता. पूण बाकीबाबांची काव्यनिर्मणी पणजे आसूं जावं केपें, बोरी, मुंबय, पुणें - सामकी सक्रीय. पावसाळ्या म्हयन्यांतूच अशी निर्मिती कित्याक जावची हो एक संशोधनाचो विशय. पावसाळ्या म्हयन्यांतल्यो सगळ्योच कविता पावसा वयल्यो नात. देखीक, सामकी मनभुलायणी, रंगरंग्याळी 'थवे' ही कविता. २ सप्टेंबर १९६८ ची. पिसोळ्यां वेली इतली सुंदर कविता संवसारांतले खंयचेच भाशेंत नासतली हातूंत मात्तूय अतिताय ना.

अनुक्रमानूच पळेतलो जाल्यार काव्यनिर्मणे खातीर बाकीबाबांचे आवडीचे 'कॅलेंडर मंथस' म्हळ्यार १. ऑगस्ट, २. जुलै, ३. सप्टेंबर, ४. मार्च, ऑक्टोबर, ५. जानेवारी, ६. एप्रील, जून, ७. मे, ८. फेब्रुवारी, ९. नोव्हेंबर, १०. डिसेंबर.

खंयच्या थळार खंयच्या रतूंत/ म्हयन्यांत तांणी कितल्यो कविता बरयल्यो हाचो वेगळो अभ्यास करूंक जाता.

मटेरियल - स्पिरिच्युअल कंटीनम्

कवीच्या काव्याचे रिसोर्सेस कितें? एक मटेरियल - स्पिरिच्युअल कंटीनम् आसता. तातुंतल्यान कवितेची उर्मी येता, तलफ येता. ह्या

अशाश्वत प्रदेशांत साडेसात वर्सा बाकीबाब भोंवताले.

ह्या भ्रमणांतल्यान तांच्या काव्याच्यो विश्वरेखा तयार जाल्यात. कविता बरोवप ही एक इतिहासीक घडणूक - इव्हेंट - अशें मानल्यार, त्या खिणाक, त्या थळार ते कवितेची खाशेली काव्यविश्वरेखा - पोएट्री वर्ल्ड लायन - तयार जाता. काव्यनिर्मितीचें थळ आमकां वैश्वीक त्रिमिती कोऑर्डिनेटस दिता - पणजे, बोरी, केपें, दिल्ली, पुणें, लुई व्हिले... निर्मितीची तारीक आमकां काळाचें परिमाण दिता.

बाकीबाब गेले. तांच्या मरणा उपरांत तांची विश्वरेखा भौतीक अर्थान सोंपली. पूण तांचे कवितेच्यो विश्वरेखा उरल्यो. देखीक, पणजे ह्या एकाच थळा वेल्यान वेगवेगळ्या काळार सुरू जाल्ल्यो १३५ विश्वरेखा. जे मेरेन ह्यो १३५ कविता आमचे मुखार आसात ते मेरेन तांच्यो विश्वरेखा उरतल्यो.

कवीची पुराय काव्यनिर्मणी म्हळ्यार सापेक्षतावादा प्रमाण, कवितांच्या विश्वरेखांचें एक महाजाल. अमक्याच थळा वेल्यान कविता 'सुरू' जाल्ली आसता. अमक्याच काळार ती थळमुद्रा, काळमुद्रा घेवन कविता वर्तमान आनी भविश्याच्या अवकाशांत तिगता.

ती आमी पुसून उडयनात. उडोवंक शकनात. उडोवंक जायना. इतलें बरोवन सोंपतासर कितल्याश्याच कवितांच्यो विश्वरेखा हांगा मेरेन पावल्यात. जंय जंय बाकीबाबांची (जावं आनीक कोणाचीय) कविता वाचतले, शिकयतले थंय थंय ती काल्पनीक विश्वरेखा पावतली.

कविता ज्या थळांचेर बरयली तीं आयज पयलींचे भाशेन नात. काळ तर बदल्लाच. पूण बदलूंक ना ती कविता. ती शाश्वत उरल्या.

हेंच शाश्वताचें अशाश्वता वेलें जैत. The world line of poet Bakibab is terminated but the poetry travels on and on the space-time continuum.

परिशिष्ट १

बाकीबाबांची मराठी काव्यनिर्मिती वर्सा आनी मराठी कवितांचो आंकडो*

वर्स	कविता	वर्स	कविता	वर्स	कविता	वर्स	कविता
१९२६	०१	१९४१	२५	१९५६	०६	१९७१	२६
१९२७	०४	१९४२	१४	१९५७	०७	१९७२	१८
१९२८	१९	१९४३	०९	१९५८	०८	१९७३	१६
१९२९	२०	१९४४	०५	१९५९	१२	१९७४	१७
१९३०	१४	१९४५	०९	१९६०	३०	१९७५	१७
१९३१	०५	१९४६	०८	१९६१	४०	१९७६	२०
१९३२	०९	१९४७	१८	१९६२	१५	१९७७	१८
१९३३	०६	१९४८	१८	१९६३	१३	१९७८	०८
१९३४	१७	१९४९	१०	१९६४	१७	१९७९	१९
१९३५	०८	१९५०	१५	१९६५	०३	१९८०	१२
१९३६	१०	१९५१	०१	१९६६	२३	१९८१	२४
१९३७	०८	१९५२	०५	१९६७	२६	१९८२	०४
१९३८	०४	१९५३	०३	१९६८	२७	१९८३	१८
१९३९	०३	१९५४	०५	१९६९	२१	१९८४	०८
१९४०	१०	१९५५	०	१९७०	१९		

* १५ कवितांचेर तारीक नाशिल्ल्यान तांचो आसपाव करूंक ना.

परिशिष्ट २

थळा प्रमाण बरयिल्ल्या कवितांचो आंकडो गोंय

उत्तर गोंय:

पणजी (१३५), सांतीनेझ (१), करंजाळें (१), दोनापावला (१), आल्लबेती (१४), पर्वरी/आल्ल पर्वरी (५३), म्हापशें (८), हणजून (१), कळंगूट (४), नारवें (२)

दक्षीण गोंय:

केपें (२६), मडगांव (१७), कुडचडे (७), वास्को (३), फोंडे (२), चांदर (१), नागेशी (१)

महाराष्ट्र:

मुंबय (५०), पुणें (७२), दादर (४), जोगेश्वरी (१), महाबळेश्वर (१), सायन (१), वर्धा (१), औदुंबर (१), खेड (१), मालाड (१), शिवाजीनगर (१), मिरज (१), आंबोली घाट (१).

गुजरात:

अहमदाबाद (१)

कर्नाटक:

धारवाड (१९), बेळगांव (३), कॅन्सलरॉक (१),

दिल्ली: (१४)

अमेरिका:

न्युयॉर्क (१), लुईव्हिले (५), प्रवासांत (३),

परिशिष्ट ३

कॅलेंडर म्हयने आनी रुतुमाना प्रमाण बाकीबाबांची मराठी काव्यनिर्मणी

अदमासान रूतु	कॅलेंडर म्हयनो	कवितांचो आंकडो*	रूतु प्रमाण वट्ट आंकडो
शिशिर	जानेवारी	५६	
	फेब्रुवारी	३८	९४
वसंत	मार्च	६६	
	एप्रिल	५१	११७
ग्रीष्म	मे	५०	१०१
	जून	५१	
वर्षा	जुलै	९५	
	ऑगस्ट	९६	१९१
हेमंत	सप्टेंबर	९१	
	ऑक्टोबर	६६	१५७
शरद	नोव्हेंबर	३७	
	डिसेंबर	३२	६९

* १५ कविता घेवंक नात